

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Dostane se oběti právní pomoc včas?

Již nějaký ten pátek je náš právní řád obohacen o zákon č. [45/2013](#) Sb. o obětech trestných činů. Od tohoto zákona si jeho tvůrci zejména slibovali zlepšení postavení obětí trestných činů a zefektivnění samotného procesu, pokud si oběť podala žádost o peněžitou pomoc.[1] To, že tento zákon přinesl nové instituty, jako je např. právo na doprovod důvěrníkem v průběhu procesních úkonů v trestním řízení, nebo prohlášení oběti o dopadech trestného činu na její život, je nepochybné a chvályhodné. Dalším motivem pro vytvoření tohoto předpisu bylo mj. zpřehlednění právní úpravy v této oblasti, která byla značně roztržštěná.

Tento článek je zaměřen především na praktický dopad nového zákona, resp. zda se obětem dostane kvalifikovaná pomoc včas. Aby zákon plnil slibovanou funkci, jaksi se zapomnělo proškolit ty nejdůležitější osoby, a to samotné vyšetřovatele, kteří jsou mj. prvními, se kterými přijde oběť do kontaktu.

Policejní orgán sice disponuje rozsáhlým poučením oběti, ale v praxi se ukazuje, že jej nedokáže oběti „přetlumočit“ tak, aby oběť v základních bodech pochopila, jaká že to vlastně práva má. Je evidentní, že zcela vystresovaná a zhroucená oběť, která má obavu o svůj život, nenajde v rozumném časovém horizontu prostor, aby si rozsáhlé, několikastránkové poučení psané kurzívou vůbec přečetla. Této oběti se nakonec nedostane ani informace, že může žádat soud o ustanovení zmocněnce k hájení svých zájmů, a to buď bezplatně, nebo za sníženou odměnu.

Možnost ustanovení zmocněnce je bezesporu pro oběť velkým přínosem, neboť pokud je soudem ustanoven zmocněnec, v ten moment by měl převzít od oběti veškerou iniciativu v trestním řízení a oběť zbytečně nevystavovat dalším povinnostem. Zmocněnec je ten, ke kterému má oběť v tu chvíli největší důvěru, neboť oběť sama nemusí činit téměř žádné procesní kroky, když tyto kroky má zajistit právě zmocněnec. Jak se ale taková oběť o možnosti požádat o ustanovení zmocněnce vůbec dozví? Velice těžko. Buď na tuto možnost narazí při vytrvalém čtení mnohastránkového poučení, nebo se o ní vůbec nedozví. Jen minimum vyšetřovatelů na tuto možnost oběť výslovně upozorní. Pokud se již oběť dozví o možnosti požádat si o ustanovení zmocněnce, ještě nemá plně vyhráno.

Předně oběť musí formulovat svou žádost a to je ve většině případů kámen úrazu. Žádný formulář na to neexistuje a sami vyšetřovatelé nemají povědomí, jaké všechny náležitosti by taková žádost měla mít, aby měla šanci na úspěch. Z praxe doporučuji předně vylíčit, proč se poškozený cítí být obětí, popř. zvláště zranitelnou obětí ve smyslu zákona č. [45/2013](#) Sb., tedy alespoň stručně uvést, jaká újma byla poškozenému způsobena.[2] Dále je třeba osvědčit, že poškozený nemá dostatek prostředků, aby si hradil náklady vzniklé přibráním zmocněnce. V tomto případě doporučuji uvést základní informace o majetkových poměrech, které vycházejí např. i ze žádosti o osvobození od soudního poplatku v občanskoprávním řízení. Tato povinnost nevzniká poškozenému mladšímu 18 let, který má nárok na právní pomoc poskytovanou zmocněncem zcela bezplatně.[3] S přílohami týkající se příjmů a výdajů poškozeného je třeba žádost adresovat státnímu zástupci, pokud se žádost podává v přípravném řízení. Státní zástupce k žádosti připojí své vyjádření a věc postoupí soudu. V případě, že poškozený žádá o ustanovení zmocněnce v řízení již před soudem, žádost je třeba adresovat přímo soudci, který ve věci rozhoduje. Ačkoli státní zástupce v přípravném řízení provádí nad věcí dozor, mám za to, že s věcí není nikdy natolik seznámen, jako samotný vyšetřovatel. Byť novela trestního řádu v ustanovení § 51a hovoří pouze o vyjádření státního zástupce, osobně doporučuji, aby si

žadatel opatřil i vyjádření vyšetřovatele. Z praxe vím, že pokud se jedná zejména o zvlášť zranitelnou oběť, vyšetřovatelé takovému požadavku vyhoví a vyjádření k žádosti vypracují. Ačkoli se nejedná o nezbytnou náležitost, soud k takovému vyjádření přihlíží a nezřídka se stalo, že soud naopak převzal do svého odůvodnění vyjádření policejního orgánu namísto státního zástupce.

Celá záležitost, tj. od podání žádosti přes vyjádření státního zástupce a rozhodnutí soudu trvá 1-2 měsíce. Mezi tím samozřejmě probíhají procesní úkony a žadatel žije v určité nejistotě, zda se má hájení svých práv ujmout osobně, nebo mu bude zvolen zmocněnec, který ho složitým procesem provede. Z výše uvedeného je patrné, že cesta k ustanovení zmocněnce bezplatně popř. za sníženou odměnu je stále trpká. Za efektivní řešení považuji důsledné školení vyšetřovatelů, kteří s takto zranitelnými oběťmi přicházejí nejvíce do kontaktu a dále vytvoření jednotného formuláře pro sepsání žádosti o ustanovení zmocněnce, a to alespoň v základních rysech, jako je např. prohlášení o osobních, majetkových a výtěžkových poměrech pro osvobození od soudních poplatků.

JUDr. Petra Carvanová,
advokátka

Advokátní kancelář Carvanová, Kindl & Výborčík

Huťská 1383
272 01 Kladno

Tel.: +420 776 289 777

e-mail: p.carvanova@ak-kladno.cz

[1] Dle § 2 odst. 1 zákona č. [45/2013](#) Sb. se obětí rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková újma nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil.

[2] Dle §2 odst. 4 zákona č. [45/2013](#) Sb. se zvlášť zranitelnou obětí rozumí a) dítě, b) osoba, která je postižena fyzickým, mentálním nebo psychickým hendikepem, c) oběť trestného činu obchodování s lidmi, d) oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, pokud současně splňuje podmínky uvedené v odst. 1

[3] Za předpokladu, že se nejedná o trestný čin zanedbání povinné výživy

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné upuštění od trestního stíhání: racionální odklon u právnických osob](#)
- [Zkreslené vzpomínky v trestním řízení vedeném pro pohlavní zneužívání](#)
- [Přenositelnost důkazů z daňového do trestního řízení](#)
- [Praktický návod na úspěch žádosti o podmíněné propuštění od roku 2026](#)
- [Přijetí prohlášení viny a povinnost soudu vypořádat námítky poškozeného](#)
- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké](#)

konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“

- Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody
- Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice
- Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?
- Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení